

FAMILIUL MITOCANULUI

DIARIU BELETRISTICU SI ENCICLOPEDICU — LITERARIU.

Unu Don Juan.

Novela.

(Urmare.)

Intr'ace'a gardistii si vecinii, ne mai vediëndu pe Alecu inaintea loru, se oprira unu momentu nedecisi dinaintea casei ofiçierului.

— „Aici a intratu hotiulu, hai se-lu căutamu!“ dîsè Mitocanulu, care lovise cu ciomagulu pe Mofturescu. Gardistii se căm codira nitielu, că-ci sciău că acolo siede unu ofiçieru, dar' trebura se cedeze vócei poporului, care-i indemnă se-si faca datori'a.

Intrara dar' in curte cu óre-care sfiala, urcara cele trei trepte, si vediëndu lumina la ofiçieru batura in usia.

— „Intra!“ strigà Costica.

Gardistii intrara.

— „Se trafti, d.-le sublocotenentu,“ dîsè celu mai indrasnetiu dintre ei, se ne iertati de supărare, dar' ni s'a părutu, că a intratu aci in curte unu hotiu, dupa care alergamu.“

— „Unu hotiu aci?“ strigà Costica cu o mirare prefacuta. „Se-lu prindemu dar', baieti!“ Elu 'si puse chipiulu pe capu si luându unu revolveru in mâna, — „haidemu,“ dîsè elu, „luati lumina ast'a, că se-lu căutamu.“

Gardistii încântati, că in locu de a fi infruntati gasescu ajutorin la ofiçieru, se grabira se iee lumina si esira in antreu. Mitocanii asceptău in curte si cându vediura pe ofiçieru cu revolverulu in mâna, pusera toti mân'a la palarii si aducându-si a-minte de tîmpulu cându portău uni-

form'a gardei nationale strigara ca la revista: „Se trafti!“

Cas'a mai aveá si alti chiriasi, dar' din in-tîmplare toti se dusesera la plimbare, că se profite de ace'a frumoasa sêra de primavêra.

Ofiçieriulu faceá gura mare, injurá chiar' bateá in usi cu patulu revolverului, dar' nimeni nu raspundeá, că-ci si slugile plecasera. Rescolira tóte coltiurile, căutara prin curte sub siopronu, nici o urma de hotiu!

— „Nu e, cetatieni,“ dîsè ofiçierulu. „Unde s'a vîritu pungasiulu dracului, se-lu impuşcu că pe o potârniche?“

Mitocaniloru le placu acêsta energie.

— „Ama ofiçieru!“ dîsè unulu cătra vecinulu seu facîndu cu ochiulu.

— „Mihaiu vitézulu, onorabile, brea, brea, brea!“

In sfîrsitu nu gasira nimicu.

Mitocanii fluerau a paguba.

— „Se vede, că erá duchu necuratu, vecine!“

— „O fi fostu antihártiu,¹⁾ brea! brea! brea!“

— „Ei, nu e si pace!“

— „Cetatieni!“ incepu de-odata Costica, că si cându ar' fi vrutu se tîena unu discursu. Mitocanii 'si descoperira capetele, că in beserica. „Cetatieni! In aceste vremuri de grea cumpana, patri'a 'si pune tóti increderea in voi. Ati dove-

¹⁾ antichristu.

ditu, că sunteți vrednici de numele ce portati, de cetățeni liberi ai acestei libere mahalale...“

— „Brea! breaa! breaa! dá-i bunu de dipotatu, onorabile,“ șopteau ei unul altuia.

— „Pst! taceti s'audimu ce mai dîce!“

— „Cetățeni!“ continuă ofițierul. „Patriamândra de isbândile vóstre ve mulțimesce prin glasulu meu si ve poftesce se ve culcati, urându-ve nópte buna Se traíti!“

— „Se traiésca Mihaiu vitezulu! Urr'a! urr'a! urr'a!“ strigara mitocanii aruncându palariile in aeru. — Apoi defilara, cá la revista, pe dinaintea lui Costica si esfra din curte cântându Intempinarea.¹⁾

Costica remase cu gardiștii, carii faceau mutra de a voi se mai caute prin pregiuru.

— „Datori'a vóstra,“ le dîse elu, „e se căutati mai departe. Cătu despre mine, me ducu se me culcu, cá-ci au trecutu nóue óre, si mâne trebuie se me scolu de deminétia pentru serviciu. Dar' fiti siguri, cá déca voiú sêmti hotiulu, vi-lu voiú dá pe mâna.“

Gardiștii salutara si plecara. Cu instinctulu loru politienescu miroșau inse, cá nu e lucru curatu si eráu hotarîti se aiba cas'a in mai de-aprópe supraveghiare. —

Abia ajunse Costica in odaie si Alecu crepându us'a dela dulapu, scóse capulu seu palidu cu dintii clantianindu.

— „Au plecatu?“ întrebá elu.

— „S'au dusu!“

Alecu esi din dulapu.

— „Me ducu si eu,“ dîse elu. „Uf! me ducu a-casa.“

— „A-casa? Sfatulu meu este se stái frumielu aci. Suntu siguru, cá gardiștii te pândescu in strada.“

— „Gardiștii?“ oftá Alecu tremurându cá varg'a, „dar' ce naib'a au ei cu mine? — O sórte! sórte blastemata! hi! hi! hi!“ Cris'a [se sfêrsiá cu lacrimi.

Ofițierului f-i fú mila de elu.

— „Bine, Alecule, ai tu minte? Taci, nu mai plânge, póte se te auda cinev'a pe feréstra. Dar' ce șintii ai făcutu, de ti-ai pusu tóta mahalau'a in spinare?“

— „Ce se facu Costica? Afurisit'a de dragoste! M'am dusu la intêlnire, dupa-cum scii. Pe la optu óre am vediutu o femeia, care semená cu Rosalind'a, venindu in spre mine. M'am repeditu la ea, spunêndu-i vorbe dulci, — ea a inceputu se tîpe: sariti, hotii! si mi-a intarîtatu pe mitocanii ásti'a, carii s'au luatú dupa mine cu ciomegile. Ba unulu erá se-mi crepe capulu, norocu cu giubenulu. Seraculu giubenu!“ adaogá elu, uitându-se cu mila la serman'a pelarie, „nou de noutiu, mi l'au turtitu, hotii!“

— „Ha! ha! ha! asiá-i povestea? Ei, brav'a dragoste, ha! ha! ha!“ Costica nu-si mai poteá oprí rîsul.

— „Tu poti se rîdi,“ observá Alecu mai liniscitu, de cându trecuse pericolulu, „dar'... aoleo! mi-aducu a-minte... ce-o fi facîndu biét'a Rosalinda? o fi venitu la intêlnire si — nu m'a gasitu. Am se-i scriu ce mi s'a intêmplatu, cátu am suferitu pentru ea...“

— „Ba tu fi bunu, de te liniscesce. Cându ar' ceti Rosalind'a intêmplarile t'ale, ar' rîde de tine si te-ar' uitá.“

— „Póte cá ai dreptate, Costica. Dar' déca nu-i voiú scrie nimicu, nu se va superá pe mine, cá n'am fostu esactu la intêlnire?“

— „I-i vei scrie si tu altu-cev'a, spre esemplu... cá ai fostu chematu la palatu... dá-ti importantia, ce naib'a!... Si ar' fi bine se-i dá scrișórea totu lui Mustacescu, elu e mai pișcheru, o se ti-o trimita, cá pe cea de ântáiu.“

— „Merçi, Costica! Esci unu adevratu prietinu. Acum credu, cá potú plecá!“

— „Ai se remái aci. Vei dormi cum vei poteá, colea pe canapea si mâne vomu vedeá ce vomu face.“

— „Se dormu?... dá, bine, fâra papuci, fâra cămesia de nópte?“

— „Ha! ha! ha! Esci bunu de... pusu la gazeta Alecule. Audi? papuci, cămesia de nópte. Cătu despre cămesia de nópte, ti-oiú dá eu un'a, dar' de papuci,... iubitule, trebuie se te lipsesci. N'am nici eu papuci.“

Alecu oftá. I-se pareá, cá suferințiele lui intrecu ori-ce inchipuire.

— „Fia dar' voi'a t'a!“ dîse elu cu glasulu unui martiru.

V.

Costica se scolá de deminétia si ridicá perdeu'a dela o feréstra. Uitându-se in strada vediú unu gardistu, care se preumblá in susu si in josu pe dinaintea casei.

— „S'a hotarîtu, Alecule,“ dîse elu intorcându-se cátra eroulu nostru, care deschisese unu ochiu si se mirá, cá nu se gasesce in patulu seu. „Esci unu adevratu prinsonieru. Gardistulu se plimba pe dinaintea casei. Te ascépta, baiete.“

— „Vardistulu?“ strigá Alecu sarindu din patu si aducându-si a-minte de situati'a s'a desperata. „Se fia afurisiti toti vardistii din lume!“

— „Ei, mai incetu, prietine! Atunci, cine ne-ar' pazí de hoti? Poti vedeá din acésta intêmplare, cátu de descepti suntú ómenii politiei nóstre.“

— „Descepti?... Duca-se la... Hantatar cu desceptatiunea loru cu totu! Ei, te întrebú acum, Costica, ce me facu eu? Remânu tóta viét'a la tine?“

— „De, sciu si eu, Alecule? Am făcutu ce am potutu. Pâna de séra, pe la patru óre, nu mai víu a-casa, am de lucru la casarma; soldatului i-am datú din intêmplare concediu de-a séra pentru tóta dîu'a; cându voiú veni, ti-oiú aduce nitica siunca cu pâne si o litra de vinu. Vei traí bine, mititelule, ha! ha! ha!“

¹⁾ Imnulul nationalu: Traiésca Regele etc.

— „Tu râdi, hai? Tie-ti viue se râdi, dar' scii ce? Decâtu se me lasi s'inguru aci, mai bine strapunge-me cu sabi'a numai de câtu, se ispravimu odata comedi'a!”

— „Ho! ho! mai incetu cu dragostea, iubiture! Ei, ce vrei sc-ti facu, nenisiorule? nu potu se te iáu in busunariu. Cum vei esi pe strada, gardistulu va pune mân'a pe tine, te va duce la politie, va trebui se spui tóta istori'a de-a séra, se compromiti pe Rosalind'a, cá se scapi tu; ba me vei bagá in belea si pe mine, pentru-cá ti-am datu salasiu...”

— „Uf! taci, Costica nu me face se innebunescu. Ce se me facu Dómne Domnedieule alu pariutiloru nostri!”

— „Vedi asiá, rógate; póte vomu gasi cev'a. Ah!...”

— „Ce? a mai venitu vre-unu vardistu? unde-i revolverulu?”

— „Nu e gardistu, e o idea...”
Alecule se uitá cu admirare la ofiçierulu, càrui'a i-i veniáu atâte idei.

Costica ficsá pe Alecule, 'lu mesurá cu ochii de susu pâna josu. apoi incepù se rída.

— „Ide'a e buna, ha! ha! ha! O se fia nostimu de totu.”

— „Nostimu? Spune-mi atunci, se ridu si eu. Destulu m'am nacagitu pâna acum.”

— „Ei bine, asculta! ”Ti spuneám adineaori, cà am datu concediu ordonantie¹⁾ pentru tóta diu'a...”

— „Ei, si ce are a face soldatulu?...”

— „Ai puçina rabdare si tu, la naib'a! E in serviciu la mine de o septamána...”

— „Cine? — naib'a?”

— „Ba... nasulu teu. Soldatulu, bre!”

— „Èrta-me Costica! Dieu, suntu zapacitu de totu.”

— „Atunci taci si asculta! Gardisti nu i-au fàcutu inca cunoscinti'a. E càm de tali'a t'a, nitie'lu mai grasu, umfla-ti obrazii!...”

Alecule fàcù unu obrazu câtu o caldare.

— „Bunu de totu!” continuá Costica. „Acumu semeni cu elu, cá... dracu cu frate-seu, ha! ha! ha! Ciudatu gustu mai are si Rosalind'a... In sfèrsitu! éta ce vomu face. Uniform'a de serbatóre a soldatului este aci, o imbraci, legi intr'o cârpa hainele t'ale impreuna cu nenorocitul de giubenu, le iái pe mâna, le acoperi cu mantau'a si vii dupa mine la distantia de cinci pasi. Dar' baga de séma, calca militarese si saluta pe superiori. — Apoi pe la patru óre vii cu unu muşcalu apilpissitu, gátitu à quatre épingles, aduci si hainele soldatului, si-lu iái la plimbare, la siosea, pe nenea Costica celu cu idei atátu de minunate.”

Alecule stá totu cu obrazii umflati si cu ochii inholbati.

— „Ei, acum te-ai umflatu destulu, ha! ha! ha! dà-i drumulu aerului! te-ai rositu cá unu racu, ha! ha! ha! Pocitu mai esci, nici eu nu te-asi mai cunósce.”

Alecule 'si desumflá obrazii, se duse de sarutá cu efusiune pe amicululu seu, apoi strîngându-lu de mâna:

— „Ei, destule nèrodii acum'a! Haide imbracate iute, me grabescu!”

— „Costica, asculta-me pe mine! Tu esci unu mare omu. Vei fi unu generalu de frunte, vei redicá glori'a armeloru române la o inaltime ametitóre...”

Bietulu Alecule in grab'a s'a se totu incurcá. Luá pantalonii pe dosu, umflá din cându in cându obrazii cá se se invetie, se opriá de-odata, stá dreptu si duceá mân'a la capu in semnu de salutare!”

Costica mai rídeá, 'lu mai ocáriá, i-i mai ajutá. In sfèrsitu Alecule 'si terminá toalet'a, fàcù pachetulu, si cându erá gat'a, se uitá in oglinda cu obrazii umflati. — Nu se mai cunósceá nici elu.

Esira pe strada. Alecule, la cinci pasi indetretulu ofiçierului, intindeá petiórele intr'unu modu cu totul hazliu.

Gardistulu salutá si-si continuá preumblarea, fàra se invrednicésca màcaru cu o privire pe noulu soldatu, càrui'a i-se facuse inim'a sub tunica, câtu... gamali'a acului.

Operatiunea reusi pe de linu. Costica conduse pe amicululu seu pâna a-casa fàra nici unu accidentu. Aci multiamurile erá se reincépa, dar' ofiçierulu se smulse din braçiele eroului nostru si plecá repede spre casarma.

Pe la patru óre si jumetate, Alecule, gátitu cá de siosea, radímatu boeresce pe perinele unei birji muscalesci, se opriá dinaintea locuintei lui Costica. Ordonanti'a veni se iá pachetulu cu uniform'a, er' frumosulu ofiçieru, care asceptá gat'a pe eroulu nostru, esi din casa si inaintá spre trasura încetu, cu tigar'a in gura si tragându-si manusile.

Gardistulu totu se preumblá pe dinaintea casei.

— „Ei, prietine!” i-i disè ofiçierulu zimbundu, „totu n'eti mai prinsu pe hotiulu à'la de-a-séra?”

— „Nu, se traiti. d-le sublocotenentu! Se vede, cà erá mare síretu. Dar', déca-o fi ascunsu pe-aci, trebue ori se móra de fóme, ori se ésa din culcusiú.”

Alecule se infiorá, gândindu-se la ce erá se fia espusu, déca nu scapá.

— „Hai, Costica mai iute,” disè elu nerab-datoriu. „È târdíu!”

— „Èca viú, Alecule! Ce naib'a! umbla hotii prin mahal'a si tu vrei se nu me interesezu? Te pomenesci, cà-mi fura ordonanti'a intr'o nópte, ha! ha! ha! ha!”

Totu ridiéndu, Costica sarí sprintenu in trasura.

— „Mèna, birjariu! La siosea!” porunci Alecule.

Trasur'a porní cá fulgerulu.

(Va urmá.)

Josif Popescu.

¹⁾ soldatu servitoriu la ofiçieri.

Judetiulu.

— Romanu istoricu. —

(Urmare.)

XII.

Scaparea.

Alexandru si cu argatu-seu isbutisera a scóte o pétra mare, mare, de lângă prevazulu usiei:

Acumu isbënd'a erá a loru, fàra nici o indoiéla.

Cátu tēmpu lucrasera óre la acésta munca? uriasia in ochii loru, — aprópe de nimicu pentru nisce lucratori deprinsi cu asemenea munca si provediuti cu uneltele trebuincióse.

Acesti'a ar' fi scosu pétr'a in dóue, trei óre, multu intr'o dí.

Lui Alexandru si argatului seu le trecusera multe, multe díle pâna-ce potura vedeá acésta isprava. Loru li se pareá cã s'a strecuratu celu puçinu unu anu de cându s'au vediutu inchisi in chili'a intunecósa din schitulu Lespedíle.

Mâncarea si beutur'a in totu decursulu acestui tēmpu li se coboríse regulatu deminétia pe deminétia prin sciut'a ferestruia, dar' cei doi prinsi nici cã se mai interesase se afle, déca se inlocuise Dochi'a prin alta fiintia si prin cine la acésta manopera de tóte dílele.

De cându i venise lui Alexandru ide'a se se foloséscã la sapatu de potcóvele cismelóru lui Petru si de cându vediuse, cã desi incetu si cu greu, dar' totusi 'si va ajunge tiēt'a cu ajutoriulu acestui straniu instrumentu, nu avuse altu gându si nici alta dorintia de câtu se nu fia turburati de nimeni la întreprinderea loru.

Acést'a a loru dorintia li se implinise cu prisosu. Nimeni nu venise se-i turbure la lucrulu loru de scapare, ér' astadi prim'a spartura erá facuta, prim'a zala din rusnosulu lantiu alu captivitatii erá sfarímata, celelalte aveáu se fia sdrobite cu atátu mai siguru si mai curēndu.

„Ce amu face Petre,“ díse Alexandru cãtra argatulu seu, déca tocmai acum, dupa-ce amu inceputu a patrunde zidulu s'ar' coborí cinev'a la noi?”

„Pentru-ce se se cobóre tocmai acum, de óre-ce n'a venitu nimeni la noi, de cându ne-au inchisu in acésta afurisita de gaura?“ ripostá Petru.

„Mai sciú si eu pentru-ce, dar' la cele din urma n'ar' fi lucru cu nepotintia. Ce ai face déca ar' dá cinev'a preste noi?”

„Nu sciú dieu ce asiu face, dar' sciú cã n'ar' fi bine de elu.“

„De elu, ori de noi?“ intrebá Alexandru.

„Ba de elu, cã-ci l'asiu doborí la pamēntu cu potcív'a cismeii!“

„Si-apoi! Credi tu, cã nu s'ar' descoperi omorulu?”

„Pâna se-lu descopere altii, 'lu vomu descoperi noi!“

„Ce voiesci se díci cu ast'a!“

„Voiescu se dícu, cã déca ar' veni cinev'a, ar' trebuí se deschidia usi'a si de óre-ce l'asiu doborí, pâna se nu fi avutu vreme a-o inchide, amu poté esi. In schitu suntu numai femei!“

„Ba suntu si barbati!“ 'lu intrerupse Alexandru.

„Da, doi argati, dar' credi Mari'a-t'a cã me spariu de doi insi?“ fãcù Petru cu unu gestu de supremu dispretiu.

„Mi-e téma inse,“ observá Alexandru, „cã maicele se nu-si resbune asupr'a Rucsandrei pentru omorurile ce amu fi siliti a face, cá se scapamu de aici.“

„Nu te teme Mari'a-t'a,“ opiná Petru, „maic'a staritia se vede femeia cu minte, nu se va atinge nici-odata de fét'a Domnitoriului.“

„Uiti cã intru aceia tata-meu banulu Radu Mihnea va fi luatú loculu lui Sierbanu-Voda pe scaunulu Domnescu.“

„N'asiu poté se credu!“

„De ce?“

„Fiindu-cã déca ar' fi asiá, maic'a staritia s'ar' fi grabitu a ne dá drumulu!“

„Dar' póte dēns'a n'a aflatu inca nimicu!“

„Atunci, cu privire la maic'a staritia si la Domniti'a Rucsandra este totu atátu, cá-si-cându ar' domni inca Sierbanu Voda!“

„Dar' déca maic'a staritia ar' afá, tocmai dupa-ce amu dositu, cã nu mai domnesce Sierbanu Voda ci Radu Mihnea Voda.“

„Atunci sciindu cã Mari'a-t'a esci fiulu lui Mihnea Voda si cã iubesci pe Domniti'a Rucsandra, maic'a staritia n'ar' indrasni a face vre-unu reu miresei Mariei-t'ale. Ori cum am întórcu lucrulu, n'avemu se ne tememu. Dar' totusi dícu, se nu fi vorbitu intr'unu ceasu reu.“

„Aminu,“ afirmá Alexandru, „haidemu!“ reluá elu apoi, „se urmamu cu spartulu.“

Amēndoi se pusera éra si inversiunare pe lucru.

„Cum vomu fi scosu inca o pétra, vomu inaintá si mai degraba,“ observá Petru.

„Negresitu!“ fãcù Alexandru.

„Vomu sfarímá pietrele unele de altele, cã-ci cu unu sdravenu coltiu vomu poté sapá zidulu si mai bine.“

„Ai dreptate!“

„Éra si le trecù o séma de vreme, pâna-ce isbutira a scóte a dóu'a pétra.“

Petru dícea cã se strecurase díle, Alexandru sustiēneá, cã au fostu chiar' septemâni la midilocu.

„Acum inse,“ adause Petru, „nu ne mai trebuie decátu dóue, multu trei díle, pâna-ce vomu poté scóte usi'a.“

„Se ne silimu a ispraví astadi!“ replicá Alexandru.

Petru luá pe cea mai mica dintre cele dóue pietri, si o isbí cu potere de cea-lalta, urmându cu acésta procedare pâna se sfarímá in mai multe bucatiele. Din aceste alese un'a care erá mai ascutita si o dete lui Alexandru, luá si elu unu

Retrasa dela ochii lunei.

coltiu, apoi continuara munc'a loru cu aceste unelte primitive.

Amândoi lucrâu in tacere. Nu se audiá decâtu respiratiunea loru mai fortiata si scârtiaitulu petreloru, cu care sapâu zidulu.

De odata Alexandru se oprí si trase cu urechi'a.

„N'ai audítu nimicu?“ întrebà elu apoi:

Petru încetâ de a mai sapá. Façi'a-i esprimá o naprasnica agitatiune.

„Ba am audítu! vine cineva!“ sioptí elu si se trase pe cealalta parte, acolo unde se deschideá usi'a.

„Ce vréi se faci,“ întrebà Alexandru emotionatu.

„Ce-ti spusei mai adineaóra,“ respunse argatulu si făcù semnu că voiesce se lovésca.

„Vina aici, se nu ne védia celu care va intrá,“ ordonâ Alexandru, „déca va fi unulu singuru, 'lu vomu trântí si-lu vomu legá fedelesiu. Asia-mi convine si este cu multu mai bine pentru noi de câtu se pierdemu tam nisam unu sufletu de omu.“

Petru, deprinsu a dá ascultare stapânului seu, se retrase lînga elu dupa usia, cu tóte că i-ar' fi placutu mai bine se primésca pe celu care va intrá cu o lovitura buna.

Intru ace'a sgomotulu venise mai aprópe, ér' acum se audiá cum se luá unu drugu, care inchideá usi'a, apoi petrunse scârtieitulu cheii ruginite la audiulu celoru doi inchisi, care asceptáu cu resufierea retiênuta.

Acum, acum se deschise usi'a scârtieindu in tiétiênile s'ale cele ruginite.

Unulu din argatii schitului 'si vêri capulu prin crepatur'a usiei, frumusielu cu precautiune.

Nu vediù nimicu.

„Unde-su óre femeile,“ si zarindu vestmintele femeiesci pe josu intr'unu coltiu, „nu voru fi muritu dóra si nu voru fi facündu colea mototolu,“ 'si dîse elu in sène, dar' asiá de tare încâtu audîsera cei doi pânditori.

Petru prin semne dedeá mereu a întielege, că voiesce se smucésca usi'a si se tabarésca asupr'a argatului, dar' Alexandru 'lu retiêneá, că-ci dupa parerea s'a, nu sosise inca tîmpulu de navala.

Argatulu schitului pareá căm fricosu de fire, dar' mai alesu superstitiosu, că-ci in locu de a deschide usi'a, o strînsse mai bine la sène si strigá:

„N'audítu fa! Respundeti déca traíti!“

„Cine-i!?“ făcù Alexandru cu vócea slaba.

„Dar' uciga-ve sfânt'a cruce!“ strigá argatulu, „de ce v'ati desbracatu si v'ati pusu dupa usia!“

„Vina de vedi,“ respunse Petru.

„Ba, că nu!“ replicâ argatulu, „veniti voi in susu, ve chiama maic'a staritia.“

„Vré se ne deá drumulu!“ strigá Alexandru plinu de bucurie si esi la ivéla.

Argatulu, care se uitá mereu pe crepatur'a usiei, cum zarí unu chipu de barbatu, unde se asceptase a vedeá femeii, se infiorâ asiá de tare

incâtu, scotiéndu unu típetu patrundietoriu, o luá la sanetós'a.

„Suntemu liberi,“ repetâ Alexandru, „că-ci a lasatu usi'a deschisa, haide Petre, ce stái inlemmitu?“

„Nu-mi vine se credu, că scapamu fâra nici o versare de sânge!“

„Ce pagânu, adeca nu-ti tîcnesce se esi asiá in pace!“

„Si-apoi si munc'a nóstra atâtu de grea, atâtu de obositória!“

„Haide, 'mi pare că ti-ai pierdutu mintile!“

„Si unghiile nóstre tocite, ba si degetele belite inzadaru!“

„Déca nu vii, mergu eu singuru,“ dîsè Alexandru si porní. Petru se luá dupa elu.

Dintr'o fuga esira in curte. Acolo ce se védia, o pustietate grósnica, usile, ferestrele tóte sparte, pórt'a resturnata, parte din ziduri derîmate.

Maic'a staritia stateá in pridvoru si strigá dupa argatu, care fugeá mîncându paméntulu. Zarindu pe Alexandru esclamá:

„Mari'a-t'a, poftimu incóce, lucruri infricosiate s'au întemplatu. Am trimisu dupa caii Mariei-t'ale si a argatului Mariei-t'ale, pâna-ce voru vení, asculta la cele ce am se-ti spunu, asiá te rogu.“

Alexandru audiéndu aceste stranie cuvinte, alergâ spre staritia.“

„Ce este, spune pentru Domnedieu!“ întrebâ elu alarmatu. „Unde este Ruesandr'a!“

„Poftimu in chilie,“ dîsè stariti'a, „am se-ti spunu multe, suntu obosita, infrânta, nu me mai tiénu petiórele si nu mai potu stá.“

„Éta viu,“ respunse Alexandru luându-se dupa staritia, care cu pasi siovaindi pornise spre chilia ei, — „numai spune iute, că-ci mi-e doru se-mi vedu mirés'a.“

Petru asiá se deprinsese a fi totu lînga stapânu-seu încâtu si acum voi se între dupa elu in chilie, dar' Alexandru i făcù semnu se remâna afara.

„Fâ-mi cinstea, Mari'a-t'a, si siedi colea pe acelu scaunu. Érta-mi se me punu si eu josu, că-ci nu mai potu,“ îngânâ stariti'a, dupa-ce intrasera in odaiti'a ei cu arangementu austeru, dar' curatu pâna la excesu.

Alexandru se puse pe scaunu.

„Nu-mi mai esu din mirare, maica-staritia,“ incepù elu apoi. „Pâna mai adi deminétia mai tiénutu inchisu, cá pe unu facatoru de rele si la unu locu cu argatulu meu. Acum esci plina de umilintia, me rogi se-ti facu cinste a siedeá la d.-t'a si se-ti dáu voia, cá se siedi si d.-t'a dinaintea mea. De unde acésta schimbare?“

„Ah, tí-asiu spune pe largu,“ reluâ stariti'a, „dar' vremea dioresce si trebue se me grabescu.“

„Tata-meu a cuprinsu scaunulu Domnescu, asiá este?“ întrebâ Alexandru.

„Da si totu-odata, ba!“ respunse stariti'a cu glaslu mâhnitu.

„Nu te întielegu!“

„Vedu,” reluă stariti'a, „cà cu câtu asiu starui se fiu mai scurta in vorba, cu atâtu vomu pierde vreme mai multa. 'Ti voiu povesti dara din firu in pèru totu ce te privesce si ce am potutu aflá eu ins'ami. Dar' te rogu se nu me mai intrerupi, spre binele Mariei-t'ale si alu Domnitiei Rucsandr'a te rogu.”

„Rucsandr'a, ce face, unde e?”

„Scii, cà Sierbanu Voda mi-a trimisu pe fiia-s'a.” incepù stariti'a, „cà s'o tiènu aici, pâna-i va veni mintea la locu si se va lapadá de slabi-ciunea ce prinsese pentru Mari'a-t'a.

„Da, sciu,” afirmă Alexandru.

„Vod'a 'mi dase porunca strașnica se ferescu pe Domniti'a de ochiulu lunei, dar' mai alesu de cursele Mariei-t'ale. Cum te-ai urcatu Mari'a-t'a cu argatii aici la schitu si a-ti cerutu intrare, indata m'am temutu, cine poti se fii. Cându ai cântatu si cându Domniti'a ti-a respunsu nu m'am mai indoitu, ér' cându ai venitu stravestitu in haine femeiesci, te-am recunoscutu.”

„Dar' ce-mi ins'iri la lucruri pre care le sciu...” i obiectă Alexandru.

„Te-am rogatu se nu me intrerupi,” raspunse stariti'a, „cà-ci 'mi pierdu firulu si nu mai sciu ce se-ti spunu. Spaim'a ce am avutu, destulu mi-a incurcatu mintile, nu me mai zapaci si d.-t'a.”

„Èta 'ti fagaduescu, cà nu voiu mai d'ice nici unu cuvèntu măcaru, spune numai înainte,” insistă Alexandru.

„Cum te-am recunoscutu,” reincepù stariti'a, m'am hotaritu a te inchide impreuna cu argatulu Mariei-t'ale, lasându totu-odata Domnitiiei prilegiu se se intieléga cu Mari'a-t'a. Asiá erám incredintiatu, cà singura nu-mi va fugi, ér' pe Mari'a-t'a te-am pazitu atatu de bine, încâtu sciu despre tôte incercarile ce a-ti facutu pentru a scapá. Sciu cà a-ti voitu se ardeti usi'a cu paiele ascernutului, sciu cà apoi a-ti sapatu zidulu si cà erati aprópe se scóțeti usi'a din zidu si-mi luásemi mesurile mele.”

„Afurisita femeia,” borborosi Alexandru, care muriá de ciuda, cà stariti'a i spunea aceste lucruri.

„Intr'un'a din díle me pomeni cu o scrisóre dela Sierbanu Voda,” continua stariti'a, „prin care me vesteá cà banulu Radu Mihnea cu ajutoriulu Ardeleanului Bathori Voda s'ar' fi scolaru asupr'a s'a, asiá încâtu s'a vediutu silitu a parasí tiér'a mergèndu la Constantinu Movila, Domnitoriulu Moldovei, cu care ar' fi prietinu, cá se iá ajutoriu dela dènsu: si cu óstea ce mai remase lînga sine se isgonéscu pe navalitori. Vestindu-mi astea, Sierbanu Voda 'mi porunci, se am grigia buna de fiia-s'a, s'o ferescu de ori-ce ochiu strainu, pâna cându cu ajutoriulu lui Domnedieu 'si va reluá scaunulu Domnescu, cà-ci atunci me va scapá de marea sarcina ducèndu pe Domniti'a Rucsandr'a érași la conaculu Domnescu in Bucuresci.”

„Cum, ce feliu? tata-meu nu mai este Voda, Sierbanu si-a luat pe fiia-s'a,” esclamá Alexandru cu spaima.”

„Rabdare Mari'a-t'a...” si stariti'a apasá in modu deosebitu asupr'a acestei titulaturi, asiá încâtu sèmti si Alexandru, si nepotèndu-se stapâni, dîsè nacagitu:

„Ori 'ti bati jocu de mine, ori Radu Mihnea este inca Domnulu Munteniei... vorbesce fiantia spurcata si nu me sili se-ti sfarimu ósele in tine.”

„Asculta jupâne Alexandre,” replică stariti'a cu o sumetie pe care n'ai fi căutatu la acésta femeia sbârcita si incovaiata de sarcinile vietiei, „déca credi a me ingrozi cu amenintiarile d.-t'ale te insieli, déca presupuni, cà de dragulu d.-t'ale, te-am sloboditu din inchisóre unde ai fi potutu se putrediesci de mine, érași te insieli...”

Alexandru incremenise de atât'a cutezantia càta aretá acésta babirtia fația de dènsulu, dar' inlemnirea s'a nu tiènu multu, si fiindu apucatu de un' artiagu nespusu, dete un'a din petioru de se cutremurá tóta cas'a si strigá.

„Ori 'mi spui ce ai se-mi spui, ori de unde nu punu pe argatulu meu se-ti turtéscu tiv'a cea gavanata si umpluta cu reutate, se ti-o turtéscu d'eu din o sèngura lovitura de maciuca, cà-ci eu nu voiescu se me spurcu cu sângele teu celu blastematu.”

„Mai incetu jupâne,” ripostă stariti'a cu glasu tîfnosu, „déca esci fetioru de banu si de rapitoriu de Domnie si eu suntu féta de Voda, asiá se scii nesaratule. Si se mai scii inca un'a: Nu mi-e frica de tine, cà-ci déca m'ai ómori, n'ai aflá unde este Rucsandr'a.”

„Unde se fia? déca nu mai este aici, trebue cà a luat-o tatata-seu la Bucuresci.”

„Ba cà nu-i cum d'ici, si nu de dragulu teu, cum ti-am mai d'isu-o, ci de dragulu fetei ti-o spunu: adi deminètia a furatu-o!”

„Furatu-o, cine — a furatu-o?” racni Alexandru, „vorbesce, spune!”

„Nisce Ardeleni unguri, carii ni-au calcatu,” raspunse stariti'a.

„Ce feliu? De unde, pâna unde Ardeleni pe aici?” esclamá Alexandru.”

„Si mai intrebii? Dar' n'ai fostu Mari'a-t'a trimisu de tata-teu, cà se ajungi pe mosiu-teu, care plecase, cà se aduca pe Bathori cu cetele s'ale in tiéra? Jupânulu Mavrosu nu s'a abatutu cá Mari'a-t'a, pe la schitulu Lespedile, cà-ci elu betrânu fiindu, n'avcá se caute nici o porumbitia. Elu s'a dusu in Ardèlu, a adusu pe Bathori...”

„Ast'a mi-ai mai spusu-o!” făcù Alexandru cu nerabdare.

„Singuru esci de vina, déca-ti repetu cà-ci m'ai incurcatu cu tonulu,” observă stariti'a.

„Ei bine, dupa-ce a adusu mosiu-meu pe Bathori cu ajutoriulu càru'i'a tata-meu a alungatu pe Sierbanu Voda, ce s'a mai intèmplatu?” intrebă Alexandru.

„Èta si caii,” esclamá stariti'a in locu de a raspunde si aretá spre doi roibi, pe cari unu argatu i adusese in curte si lînga care se alaturase acum si Petru acceptându cu nerabdare pe stapènu-seu.

„Nu potu plecá, pâna-ce nu voiu scî ce s'a făcutu Rucsandr'a," dîsè Alexandru.

„Nu-ti spunu, cà a furatu-o Ardelenii unguri, cei carii se intorceáu dela Bucuresci, goniti de Sierbanu Voda," făcù stariti'a.

„Sierbanu Voda s'a intorsu la Bucuresci si este biruitoriu?" intrebà Alexandru.

„Da, preste puçinu' va trece si elu pe la pólele acestui dealu si va ajunge pe Ardeleni, cà se le dee plat'a ce li se cuvine. Dar' pâna atunci afurisitii de unguri ar' poté se-i face cine scie ce bietei Domnitie, éta pentru-ce ti-am deschisu temniti'a, ti-am adusu caii si-ti dîcu acum: pléca in ruptulu capului. Hotii de Unguri nu potu fi inca departe, ei nu se temu de nimicu, î-i poti ajunge, suntu numai trei insi. Rucsandr'a n'are calu. Unulu dintre Ungurii rapitori a luat-o cu sène pe siea, deci calulu acestui'a avèndu povara indoita va trebui s'o iá mai incetu pe drumu. De vei alergá î-i prindi inca pe hotarulu românescu.“

„Mâncându pamèntulu voiu alergá. Vai de tine, déca cu vorb'a t'a cea lunga me vei fi facutu se scapu pe hoti.“

Cu astea Alexandru, care grabise din chilia, se aruncà pe siea si esí, urmatu de Petru.

(Va urmá.)

TEOCHAR ALEXI.

Oh! câte óre sânte...

Oh! câte óre sânte
Am petrecutu noi doi,
Sub salci'a ce s'afia
In gradina la voi. . .

De câte ori in mâna-mi
Tiènutu-ti-am mân'a,
Spunèndu-ti povesti mândre,
Din nopti mia si-un'a . . .

Si tu fruntea-ti a lene
Pe sènu-mi radiemându,
Cu dragu acele tóte,
Le ascultái pe rèndu. . .

Apoi mi-nvaleái gâtulu
Cu pèrulu teu blondinu,
Si lungu tèmpu mâna 'n mâna
Erám, si sènu la sènu.

Si-asiá erái de mândra
De lun'a 'n calea ei
Stateá, se-ti véda faci'a
Si galesi ochii tei.

De-atunci au trecutu dîle,
Facèndu-se ani pe rèndu. . .
Si tu ce-mi erái viet'i'a
Si angerulu meu blându

Pe altui sènu pleci fruntea,
Si te desmierdi cu dragu;
Èr' eu in lumea larga
Cu doru-ti sum pribeagu.

FLORIANU SELAGIANU.

Matusi'a buna.

— Una icóna din viétia. —

Prelucrare libera, dupa Josefina Flach, de St. C. Z. —nulu.

Erá o dî incântatóre din lun'a lui Maiu, primele radie ale sórelui lumináu o chilia cu gustu arangiata; in acèsta chilia se aflá o matróna betrâna ca fruntea sbârcita, cu ochilari pe ochi; de pe faci'a ei se poté ceti o atare seninatate, ce numai resembatiunea, singuru numai credinti'a crestina ni-o póte dá. — Ea 'si cetiá rogatiunile de deminétia din o carte, a càrei'a exterioru dovedeá: cumca erá o suvenire dulce, o tovarasie vechia a stapânei s'ale.

„Astadi inca inainte de prândiu va sosi, scumpa matusica, Ioniti'a meu," — suná o voce plina de dulcétia din chili'a vecina, si o tènea copila, de pe a càrei'a buze purpuri resunáse acelea cuvinte dulci, deschisese cu neastèmpu usi'a, se opri câteva minute pe pragu, si numai dupa ace'a intrá in chili'a matusiceí.

„Firese, cà trebue se sosésca," respunse matusica, „dar' eu credu, cà numai asié, déca 'lu voru iertá impregiurarile. Me miru inse si me minunezu, cà cum ai potutu uitá acum frumosu-ti obiceiu de a-mi pofiti: o buna deminétia?..."

Câteva minute statù copila cá oparita, dupa ace'a inse alergá la sofa pre care siedeá matusica si ingenunchiându pe scaunasiulu dela petiòrele acelei'a i siopti cu o incredere copilarésca: „érta-me dulce matusica, cà-ci bine scîi câtu de insemnata e dîu'a de astadi pentru mine!..."

„Tu cugeti, draga copila, cà atari lucruri s'ar' poté asié de usioru uitá? E unu ce cu totulu firese, cà tu, cà mirésa iubitóre, se accepti cu neastèmpu sosirea mirelui teu!... si-apoi trebue se scîi, cà nu-ti este permis a-ti ascunde dinaintea mea si a-ti tainui sèntiemintele inimei t'ale!“

„Asiá e, scumpa matusica, dar' óre 'mi este iertatu a-ti marturisi ce'a ce intr'adeveru sèntiescu? Suntu acusi câteva dile de cându in iubirea mea càtra Ionitia si dorulu meu pentru elu s'au amestecatu si unu altu sèntiemèntu..."

„Spune-mi totulu, fàra cea mai mica sfiela, copiliti'a mea, o imbarbatà matrón'a, tu totu-dea-un'a avusesi cea mai mare incredere in mine, si-apoi se-ti insemni bine: cà inca numai câteva óre mai avemu pentru noi, numai câteva óre mai suntu ale nóstre!..."

„Chiar' acést'a e impregiurarea, care me nelinicesce si me face asiá de trista," esclamá Otili'a.

„Matusica, iubita, buna, scumpa matusica: inim'a t'a cea buna, cas'a t'a cea parintiésca 'mi fusese pâna acum adapostulu meu, unu atare caminu nu recunoscusemi airea in intréga viétia mea, nemargiuit'a t'a iubire 'mi inlocuise mie, sermanei orfane lipsita de ori-ce altu ajutoriu, pe parintii mei, pe cari nici cà i-am cunoscutu, — tu 'mi fusesi tata si mama.“

„Si preste câteva dfile vei afla unu caminu, unu adapostu multu mai frumosu, o fericire cu multu mai mare in cas'a si braçele barbatului teu. Otilia, eu 'ti cunosc prea bine sântiemintele t'ale! si chiar' aceste chizesiuescu fericirea t'a viitoare. Ai totu dreptulu inse, deca pasiulu, care e otaritoriu pentru binele ori nefericireu intregi t'ale vietii viitoare, nu-lu faci usiorateca si fara chipsuire: e multu mai bine, deca pasiesci inaintea viitoriului cu o oresi-care ingrigire decatu cu o pre mare incredere?“

„Matusia, tu cetesci cá intr'o carte deschisa in inim'a mea.“

„Au dora tu credi, cá unu sênguru cugetu alu teu, unu sênguru sântiementu alu inimei t'ale mi-ar' poté fi mie necunoscutu? eu inca am fostu cânduv'a tinera, cá si tine, scumpa Otilia. — Dar' liniscesce-te sufletielulu meu; Ioniti'a te iubesc cu ardore si credintia, si tu pre elu totu asemenea.“

„Asiá e, dar' cu invoirea t'a matusica,“ replicá Otili'a.

„La tota întempleria, — au dora cugeti, cá altu cum mi-asiu fi potutu dá consântiementulu, si te-asiu fi potutu incredintia pre tine, comora cea mai pretiuita ingrigiriloru mele, fidantiatulu teu, deca nu eram convinsa despre ace'a: cá elu e unu omu bravu, unu omu, a carui'a inima palpita de sântiemintele celea mai nobili? Crede-mi, scumpa copila, cá in tîmpulu nostru tare depravatu suntu rari, de totulu rari atari barbati. Pre voi pe amendoi ve poti ajunge, cá si pre alti moritori, incercari seriose, má se póte cá si grele nenorociri, dar' pre tine te va scuti iubirea lui Ionitia, ori-ce povara portata cu fidelitate de cátra doi, devine totu-de-a-un'a mai usiora, si eu sum prea convinsa cá alipita de inim'a lui vei poté infruntá tota viscolurile vietiei.“

Plina de sântiementulu unei adenci multamiri 'si aredicá Otili'a ochii, ea éra suridea; ochii i érau inca scaldati in lacrimi.

„Matusica, întrebá ea, scump'a mea matusica, pentru ce trebuie se ne despartimu?“

„Pentru ce? pentru cá sânt'a scriptura dice, cá muierea trebuie se urmeze barbatului, ea trebuie se parasésca pre tatalu ei si pre mama-s'a, prin urmare si pre o matusica betrana... Crede-me, cá tu vei afla destula recompensa in iubirea barbatului teu, si... si vei poté fi fericita si fara de mine...“

„O, nu-mi mai grai ast'feliu! vorbele t'ale 'mi sfasie inim'a. Iubirea-ti neinteresata privesce totu la altii, si nici-candu la tine, tu vei remane in dfilele betranetieloru t'ale nepotentiósinga, singurea... acést'a sciu cá o sântiesci destulu de bine. O, nu negá, cá-ci numai cu puçine dfile inainte de acést'a unu singuru cuventu, ce ai respicatu, te-au tradatu!“

„Intr'adeveru Otilia? chiar' asiá de egoista am potutu se fiu? firesce cá nu ar' fi trebuitu cá se dica asiá cev'a, si recunosc acum: cá reu am alesu si reu am folositu o atare espresiune.“

„Óre pierdi tu pe fic'a-ti prin dobândirea inca a unui fiu prelanga ea. Mosi'a lui Ionitia e

in apropierea orasielului nostru, si ne potemu vedé mai in tota diu'a...“

„Se nu ne mai facemu ilusiuni asupr'a acestui lucru, scumpa copila,“ o intrerupse matusia-s'a, „indata ce te vei marita, vei luá asupr'a-ti noue indatoriri, pre cari sciu pré bine, cá le vei si impleni cu tota fidelitatea.“

Betrân'a mea Teodosia va remane si asiá prelanga mine, — si-apoi voi scumpii mei copii, inca nu ve-ti fi in departare.

„Asiá dara totusi avemu de a ne despartí... scumpa matusia? óre pentru ce nu potemu dobândi fericirea fora de a fi siliti a-o rescumperá cu cev'a sacrificii?“ esclamá Otili'a plina de dorere.

„Copila nepreceptuta! nu scii tu inca cá bunulu Domnedieu, in nemarginit'a s'a intieptiune, au binevoitu a dispune ast'feliu: cá omulu nici-candu séu numai arare-ori se dobândésca pre deplinu ce'a ce doresce, si pentru a dobândi o fericire mai mare, trebuie cá se sacrificamu o alta bucurie si fericire mai mica. Si se me credi, draga copila, cá e tare bine asiá precum au dispusu bunulu Creatoriu. Prin totu sacrificiulu adusu de buna voia in folosulu altor'a, ne aretamu nu numai iubirea cátra acést'a, si prin acést'a ei ne deviuu cu atátu mai scumpi, cu atátu mai dragi!... Óre, disé dam'a glumindu, mai bucurosu te-ai despartí de cátra fidantiatu séu de cátra matusia-t'a?“

„En se me despartu de Ionitia? cum de si poti întrebá asiá cev'a? acést'a ar' fi cu nepotintia! a me desparte de elu ar' insemná a me aruncá de buna voia in recile braçe a mortiei.“

„In vîrst'a t'a se póte cá si eu asiu fi graitu asemenea; in anii mei inaintati de acum iase dica si-ti dorescu, cá: bunulu Domnedieu, in nemarginit'a s'a îndurare se te crutie si se te apere, cá se nu faci ace'a esperintia dorerósá si de totulu intristátore, cá, cátu de mare povara trebuie si póte se supóte o inima omenésca?“

„Spune-mi, draga matusia, deca o mirésá, care 'si iubesc pre mirele seu cu tota caldur'a si intimitatea inimei s'ale, ar' poté parasi pre iubitulu sufletului ei fara de a comite o crima, unu pecatu grozavu?“

„Si pentru ce nu, copil'a mea?“ in asemenea impregiurari otarescu singuru numai motivele! óre ar' poté cinev'a lucrá ast'feliu fara de a avé nisce temeieri grave? si apoi nu s'ar' poté întemplá, cá chiar' iubirea-i invapaiata se-i impuua datorint'a de a aduce unu atare sacrificiu?“

Otili'a 'si clatiná dragalasiulu capu cu neincredere si disé: „matusia, eu nu sum in stare a poté pricepe asiá cev'a.“

Trebuia inse cá se tréca inca mai multe óre pâna la sosirea mirelui doritu, care facuse o catoria mai departata pentru aplanarea unoru afaceri mai seriose ale s'ale, si matusic'a banuia: cá nu cumv'a pâna la sosirea lui se se mai marésca neliniscea sufletésca in care se afla dejá jun'a fidantiata. — De ace'a doria betrán'a a trage atentiunea nepótei s'ale in alta directiune. Se cugetá

câtev'a minute si apoi i disè: „Otilia, tu nici cà audi cum betrân'a Teodosia intonà in cas'a nôstra de mâncare unu marsiu formalu batându taierele cu cutitul; ea se teme serman'a cà ni s'a recitu cafèu'a.

Blemu dara acolo! dupa dejunu 'ti voiu enarà apoi o istoria simpla dar' de totulu adevèrata, din acést'a vei poté si fàra de batere de capu prea usioru intielege ce'a-ce 'ti disesemu mai inainte.

Ambele se scolara si trecura in chili'a lateralà.

Cas'a, in care locuiáu damele, se aflà intr'unu orasielu neinsemnatu, ea erà despartita de càtra strada prin o micutia gradina de flori. In acèsta gradinutia se afláu cu mare grige cultivate: ceutifolii, rosmarinu, gur'a leului, viole frumusu mirositóre, busuiocu s. a., totu flori de mod'a vechia, cari in gradinile de lucsu lipsescu cu totulu.

Mobilatur'a erà in mare parte simpla, dar' trainica, si numai câteav'a bucati eráu de unu fasonu mai nou: tóte inse incepèndu dela celea mai mari bucati pana la colivi'a facuta din trotu de pacfonu, in càre ciripeá o mândra canaria, straluceáu de o curetienie nespusa. Inca inainte cu cincii-dieci de ani cumparase acèsta casa perceptorulu Banescu, si dupa-ce o reparase se stramutà in ea dimpreuna cu soçi'a s'a.

Amèndoi eráu betrâni, ei venisera dintr'o provincia indepartata. Pre aci nu-i cunoseá nimenia, nici cà scia cev'a despre referintiele loru. Banescu nu aveá copii, si nici elu niri soçi'a lui aminteáu cându-v'a, cà dóra ar' aveá rudenii, dar' modulu loru de vietuire aretá cumca trebuia se fia bogati. Banescu 'si implineá oficiulu cu cea mai mare acuratetia, si afara de cultivarea gradinutiei nu aveá alta distractiune decâtu: cà de dóue ori pe septemâna convenia cu câtiv'a cunoscuti ai sei pentru a jocá càrti. Dómn'a perceptorésa erà o económa minunata, ast'a trebuia se o admita si pismuitorii ei, pragitur'a pregatita de ea cu care tractá cu ocaziunea seratelor septemânali pe onoratiórii orasielului erà de o calitate esceleanta. — Dómn'a Banescu inse erà de totulu tacuta si melancolica.

Preste câtiv'a ani murise perceptorulu in urm'a unui morbu de totu scurtu, dar' nici la acèsta întèmplare nu se ivi vre-o ruda in cas'a de jale. Dupà acestu tristu evenimentu mame si fete se intreceáu unele pe altele intru a-si aretá stim'a si iubirea càtra veduv'a neconsolata, — cu mare dragu i-ar' fi incredintiatu pentru totu-de-a-un'a pre vre-unu bobocelu de ângerasiu, séu l'ar' fi tramisu in tóta diu'a pentru a cicaluí cu veduv'a si a-o face se-i tréca de uritu, dar' acèsta buna dama se prefacea a nu pricepe atari intentiuni ascunse sub velulu transparente alu amicetiei. — Nu preste multu se latise, — precumu se latiesce foculu sbiciuitu de vèatu, — in întregu orasielulu: faim'a: cumcà in sér'a dilei trecute venise la d.-n'a Banescu o dama cu totulu necunoscuta, o dama straina.

(Va urmá.)

DIVERSE.

Cronica. — **Academii'a romana** va publicá in curèndu o culegere de documente straine in siepte limbi, privitóre la istori'a Româniloru. Acèsta culegere, care va aparé in 8 volume, va contièné documente inedite in limbile francesca, engleza, germana, polona, greca, italiana si rusa.

Manufacture femeiesci. Elevele diu *internatulu Reuniunei femeiloru române din Brasiovu* invétia prelânga menagiulu casei, diferite lucruri de mâna, ce cadu in sfer'a unei bune económe; intre altele invétia a tórce, a tiese pênza, postavu, covóre si alte lucruri ce se tiènu de industri'a de casa. Cu ocaziunea esamenelor publice dela institutelu din Brasiovu au fostu o parte din lucrurile acestea espuse si damele române, cari le-au vediutu, si-au exprimat deplin'a loru satisfactiune. Intre tieseturi s'au vediutu pênza buna, stufe de haine (costume) barbatesci si femeiesci, covóre, cari se potu cumperá prelânga pretiurile cele mai moderate. Cei ce dorescu a-si procurá ast'felu de stufe au se se adreseze la d.-n'a Maria Belu, dirigent'a institutului. Ast'felu de amatori au mai ântâiu avantagiulu, cà cumpera stufe bune, solide si trainice: alu doilea facu unu bine internatului, cà-ci partea cea mai mare din venitulu curatu este in favorulu internatului.

Prea multe institutóre. Spre a impedecá inmultirea preste mesura a institutóreloru, ministrulu de culte si instructiune Trefort a sistatu primirea gratuita a eleveloru in anulu dintâiu la preparandiile de fete si a dispusu, cà pentru intrég'a provèdere a eleveloru in internatu se se solvésca in Budapest'a 300 fl, si in provincia 200 fl. pe anu. Tax'a acést'a e a se platí in rate lunare anticipative si nimeni nu póte fi scutita de ea.

Cale ferata vicinala. Ministrulu r. u. de comunicatiune a datu contelul Colomanu Eszterházy et Comp. dreptulu de construire a unei linii ferate vicinala dela Clusiu pâna la Zelau.

In congresulu pentru studiulu tuberculosei, ce se tiène actualmente la Parisu, dlu Dr. Kalinderu a vorbitu despre meningita tuberculósa la adulti. — Dl Dr. Babesiu a tratatu asupr'a asociatiuniloru bacteriene a bacilului tuberculosei. D.-s'a emite opiniunea, cà tuberculós'a favoriséza intrarea bacililoru altoru bolnavi. La copii inuse devine grava prin producerea altui microbu, care ajuta desvoltarea bacilului tuberculósu. — La a trei'a siedintia a congresului pentru tuberculósa (oftica) d. N. Ionescu a prezentatu câteav'a observatiuni asupr'a arthritei tuberculóse. Ilustrulu Verneuil a respunsu medicului românú completându observatiunile lui.

Dlu Georgiu Vlass'a, profesoru gimnasialu emeritu actualmente cooperatore c. r. castrensu si protopopu onorariu, a daruitu pe sém'a scólei po-

porale gr. cat. române din comun'a s'a natala Cicudiulu-de-Câmpia patru actiuni originale de ale institutului de creditu si economii „*Ariesiana*“ din Turd'a, cu scopulu că aceste actiuni se remâna că fondu permanentu, din ale cărui'a interese se se imbunătătesca salariulu invetiatorului, se se provéda scolarii cu carti etc.

In Lugosiu din incidentulu adunarei generale a societatiei pentru fondu de teatru român, ce se va tiéne acolo in 15 si 16 Septembrie n. a. c., s'au alesu unu comitetu arangiatoriu, alu cărui'a presidentu este dlu Mihailu Besianu, v.-presidenti d-aii Coriolanu Brediceanu, Ioanu Nedelcu si G. Martinescu. Program'a e interesanta. Pre lângă adunare se va arangia balu, concertu, reprezentatiune teatrala, productiunea tuturor corurilor de plugari.

Dlu Gavriila Mileticiu din Oraviti'a-montana a testatu 6000 fl. v. a. pentru ajutorarea veduveloru româné serace din ace'a comunitate; afara de acést'a a testatu sume mai mici pentru fundatiunea besericeii si a scólei gr. or. din Oraviti'a-montana si din Oraviti'a-româna, si pentru Reuniunea femeiloru româné din Oraviti'a. — Éta celu mai frumosu monumentu ce si Pa redicatu însusi repositatulu priu fapt'a s'a generósa nationala. Dee Domnedieu cá se se afle câtu mai multi imitatori!

Scolile in Europ'a. S'au numeratu scolile din Europ'a si s'au constatatu, că Franci'a are 71,000 scoli cu 5 milióne scolari, Germani'a 60,000 cu 6 milióne scolari, Engliter'a 58.000 cu 3 milióne; Austro-Ungari'a 26,000 cu 3 milióne, Spani'a 29,000 cu 2 milióne, ér' Rusi'a are 32,000 scoli cu unu milionu scolari si din intrég'a ei populatiune numai 10 la suta primescu instructiune. Irland'a n'are nici o scóla si totusi cei 70 mii locuitori ai ei scfu toti carte, cá-ci acolo fie-care parinte este si invetiatoriu si unu administratoru veghiaza cu severitate cá toti copii se fie instruiti, pentru care scopu celu puçinu odata pe anu vine si esaminéza ori-ce localitate.

Strapungatoriu de continente. Unu ingineriu italianu cu numele Victorio Brocco si-a pusu in capu se taie Itali'a in dóue printr'unu canalu maritimu si dejá a si facutu planurile. Canalulu acest'a, care va pune in comunicatie marea mediterana cu marea Adriatica va incepe dela Castro mai in susu de Civita-Veche si se va intinde pâna la Fano. Va avé o lungime de 282 chilometri si o largime mijlocie de 100 metri, cu o adâncime de 12 metri, ast'feliu, cá voru poté plutí pe elu vasele cele mai mari. Afara de marele folosu comercialu ce va aduce acestu canalu, elu va avé si o valóre strategica nepretiuata, cá-ci va indieci poterea flotei italiene, care va poté trece indata dintr'o mare in cealalta. Traseulu este stabilitu ast'feliu, încâtu saparea canalului va aduce dupa sine secarea lacuriloru datatóre de bóle, Bolsena, unde se afa morméntulu reginei Amalsunta, Trasimene, care a fostu martoru la invingerea cohorteloru lui Flaminius de câtra Hanibalu. — Chel-

tuelile se voru urcá la 500 de milióne si lucrările voru durá 5 ani, intrebuintându-se 200 mii ómeni pe dí.

O comóra descoperita. O pastoritia, care paziá oile prelânga Cogoleto, aprópe de Genov'a (in Itali'a), sêntiéndu-se obosita, s'a dusu se se puna pe o movilitia ce erá in câmpu. De-odata moviliti'a a inceputu se se lase si se audí unu sgomotu metalicu inabusítu. Fét'a a saritu spaiméntata si a croitu-o la fuga cu caprele dupa dên's'a, strigându: — Sariti ómeni buni, cá am siediutu pe dracu! — Câtí-v'a muncitori alergara dupa dên's'a si o prinsera. Atunci ea le aretà moviliti'a si muncitorii se indreptara in ace'a parte cu frica si cu gróza. Celu mai indrasnetiu dintre ei s'a apropiatu si ce se véda? O caldare de arama, câtu unu butoiu de mare, sfarímata in mai multe locuri si plina cu bani de argintu de pe vremea republicei liguriane. Dên'sii si-au umplutu numai decátu sacii si au caratu tóte monedele, remânéndu fét'a cu nimicu. Autoritatea inse, aflându despre acésta descoperire, le-a luatú indereptu o parte din bani.

Notitie. — **Catu pretiuesce corpulu omenescu.** Chemicii si matematicii au constatatu, cá unu corpu omenescu de 68.5 Kgr. contiéndu cele 13 elemente de constructiune organica are o valóre de 39.000 fl. 91 cr. — oxigen contiéne Kgr. 4, hidrogen 7, nitrogeu 1.72, clor. 0.8, fluor 0.1, carbogen 12, fosfor 0.785, sulfur 0.1, calciu 1.75, caliu 00.08, natriu 0.07, magnesie 5.05 si feru 0.045. — Celu mai scumpu e calciu, cá-ci 1.79 Kgr. costa 38.500 fl., dupa elu urméza hidrogenulu 7 Kgr. cu 254 fl., apoi oxigenulu etc. Celu mai eftinu e sulfurulu. De acest'a se afla in omu cámu la unu Kgr. cu 4 cr. Kgr.

Castraveti verdi iérn'a. Séména castraveti in Augustu printre radióre de varza, si observa timpul cându acést'a incepe a se inveli, introducându atunci câte unu castraveciuru in midiloculu verzei, si indreptându vrejulu spre dên's'a, — ea va inveli la miediulu ei si castravetele, taie atunci varz'a cá de ordinaru si pastréza-o, feriéndu-o de geru. — Castravetii inchisi ast'feliu in varza se voru cunservá verdi pâna dupa Craciunu.

IDEI SI REFLEXIUNI.

Femei'a. — Cá si sórele-i femei'a...

De departe incaldiesce,

De te-aproprii — cá si dên'sulu

Si femei'a se recesce. G. SIMU.

*

Femei'a este acea fintia omenésca care au predominatu, predomina si va predominá pe barbati; cá-ci prin femeia te nasci, printr'éns'a gasesci fericirea si totu din caus'a ei de multe si nenumerate ori sorbi cu nesatiu paharulu nefericirei t'ale. — Cine n'au iubitu si n'au suferitu?

*

Cine бага mân'a góla intr'unu bosunariu golu, face o cura homeopatica.

Glume. — **Naivitate.** — O muma prinde pe unu domnu cându sarută mân'a fiicei s'ale.

— Cum? lasi se-ti sarute acestu domnu mân'a. Si înca fâra de rusine!

— Me iërta, mama... rusine aveá.

Unu respunsu bunu. — Leibus Feigenbaum se numiá unu sergentu care se distinsese in ultimulu resboiu dintre Rusi'a si Turci'a. Elu aveá dejá dóue ordíne „Sf. George“ cl. IV. si cl. III. Fiindu alesu spre a mai primi unu alu treilea ordinu, generalulu 'lu invitá se-si aléga între 100 de ruble si crucea Sf. George cl. II.

Sergentulu întrebá pe generalulu :

„Escelentia, ce costa „crucea Sf. George cl. II?“

— „Diece ruble,“ respunse generalulu.

„Ve rogu dar, Escelentia,“ replicá sergentulu, „bine voíiti a-mi dá 90 ruble si crucea.“

Unu raportu exactu. — In un'a din siedintiele din urma ale Camerei belgiane, intrá in sal'a siedintieloru unu câne, si se ascunse sub bânçi. Pe la midîloculu discursulu unui deputatu, cânele începú a urlá. Deputatii tabarira pe elu si-lu alungara afara. Raportulu stenograficu díce in loculu intreruperei: „Latraturi in mai multe bânçi.“

La tribunalu, in lun'a lui Maiu. — Presiedintele. — Esci condamnatu la trei luni de inchisóre. Condamnatulu. — Multiamimu, domnule presiedinte.

— Pentru ce?

— Pentru cá vér'a, cându tóta lumea cu dare de mâna e pe la bái, ar' fi fostu rusinosu cá eu se fiu vedíutu prin orasiu.

De ce-i bunu ingineriulu. — O muma se presintá la celebrulu ingineriu D. de Lesseps.

— Domnule, díse ea eminentulu ingineriu, asceptámu cu nerabdare sosirea d.-t'ale spre ati cere concursulu.

— De ce, dómna?

— Pentru-cá copilasíulu meu celu din urma are nisce dinti care nu potu se-i ésa.

Cercu viciosu. — N'ai dreptate.

— Tu n'ai dreptate!

— Iá sém'a, cá te voiu inchide intr'unu cercu viciosu.

— Voiesci dóra a me imbraçisiá?

Unele femei suntu ca mingiile de gumilasticu, ele cadiéndu se redica.

Leacu contr'a uritului.

— Mi se uresce cumplitu, asié de anevoie 'mi trecu dílele, — nu scíu ce se me mai facu.

— Scii ce: Subscrie câteva cambii cu diverse decadenție si-ti voru trece dílele cá gândulu, — nici nu vei scí cum se ajunge terminu pe terminu.

Unu complotu sui generis.

— Barbatulu meu nu voiesce se me trimita si la bái si se-mi faca si o haina nóua, — díce cá se-mi alegu un'a din dóue; si eu asiú vré se me ducu si la bái si se-mi facu si o haina nóua — óre cum se potu dobândi dela elu améndóue?

— Lucru prea usíoru, dute la bái si de-acolo i serie se-ti trimita bani pe o haina, cá altmintrea esci silita se reintorni a-casa, — si fii sigura cá vei primi banii de lipsa cu cea mai de-aprópe posta.